

Reminișcențele stejărișilor și altoherboase de sărătură

Kertész Éva

Abstract

Galatello-Quercetum roboris and Peucedano-Asteretum sedifolii remains in the South

Tiszántúl: The main range of the Galatello-Quercetum roboris and Peucedano-Asteretum sedifolii associations is the Tiszántúl in the Carpathian Basin. In the Béliemgyeri Fáspuszta one of the most typical stand can be found. Peucedano-Asteretum sedifolii community consist of meadow, grassland and woodland species, like Peucedanum officinale, Aster sedifolius, Aster lynosiris, Rumex pseudonatronatus, Iris spuria. This article presents the remains of these associations in the South Tiszántúl.

Introducere

Arealul de răspândire caracteristică a stejărișilor de pe sărăturile este Dincolo de Tisa. Altoherboasa de pe sărătură este un element complex a stejărișilor de pe sărăturile, în prezent indică în multe locuri arealul odinioară mult mai mare al stejărișilor de pe sărături.

Stejărișele de pe sărături și reminișcențele altoherboaselor de sărătură din Béliemgyeri Természeti Terület reprezintă în mod cel mai concentrat aceste două tipuri de vegetație dincolo de Tisa. Ca parte componentă a cercetărilor complexe abordate în 1999 la Béliemgyeri Fáspuszta, am procedat la colectarea și interpretarea datelor floristice referitoare asupra zonei, cartarea punctiformă a plantelor protejate, ca și cartarea habitatelor din Csikószíni-legelő, Fáspuszta, Erdészházi-tábla. În legătură cu această activitate, s-a ridicat necesitatea investigației, cercetării și protecției habitatelor similare, importante din punct de vedere a protecției naturii, care se mai află Dincolo de Tisa.

Scopul lucrării de față este semnalarea reminișcențelor de stejărișuri și altoherboase de pe sărăturile cunoscute de noi, în vederea investigației rețelei de habitate

Datele din literatură privind specia *Peucedanum officinale* oferă indicii privind prezența pâlcurilor de vegetație : Nagygyanté (Zsadány), Orosi-puszta (Boros), Fás (Béliemgyer) (Borbás, Máthé), (Béliemgyer) Kárász, Vadasmegyér (Rapaics), Vésztő, Katonás (Borbás), Gyula (Borbás), Póstelek (Prodan), Tótkomlós (Jankó), Bánhegyes (Borbás), Battonya (Thaisz). Pe teritoriile dincolo de frontieră - Nagyvárad (Janka), Biharpuspöki (Simonkai), Arad, pădurea Ceala, Galinpuszta, Töz mellék, Ágya (Simonkai).

Pe harta de caroiaj UTM au fost marcate punctele, unde habitatele stejărișurilor de pe sărături și altoherboase s-au păstrat până în prezent (figura 1.). Deși mărimea și biodiversitatea acestora nu se compară cu cele din Béliemgyeri Fáspuszta, dar totuși prezintă o importanță deosebit de mare.

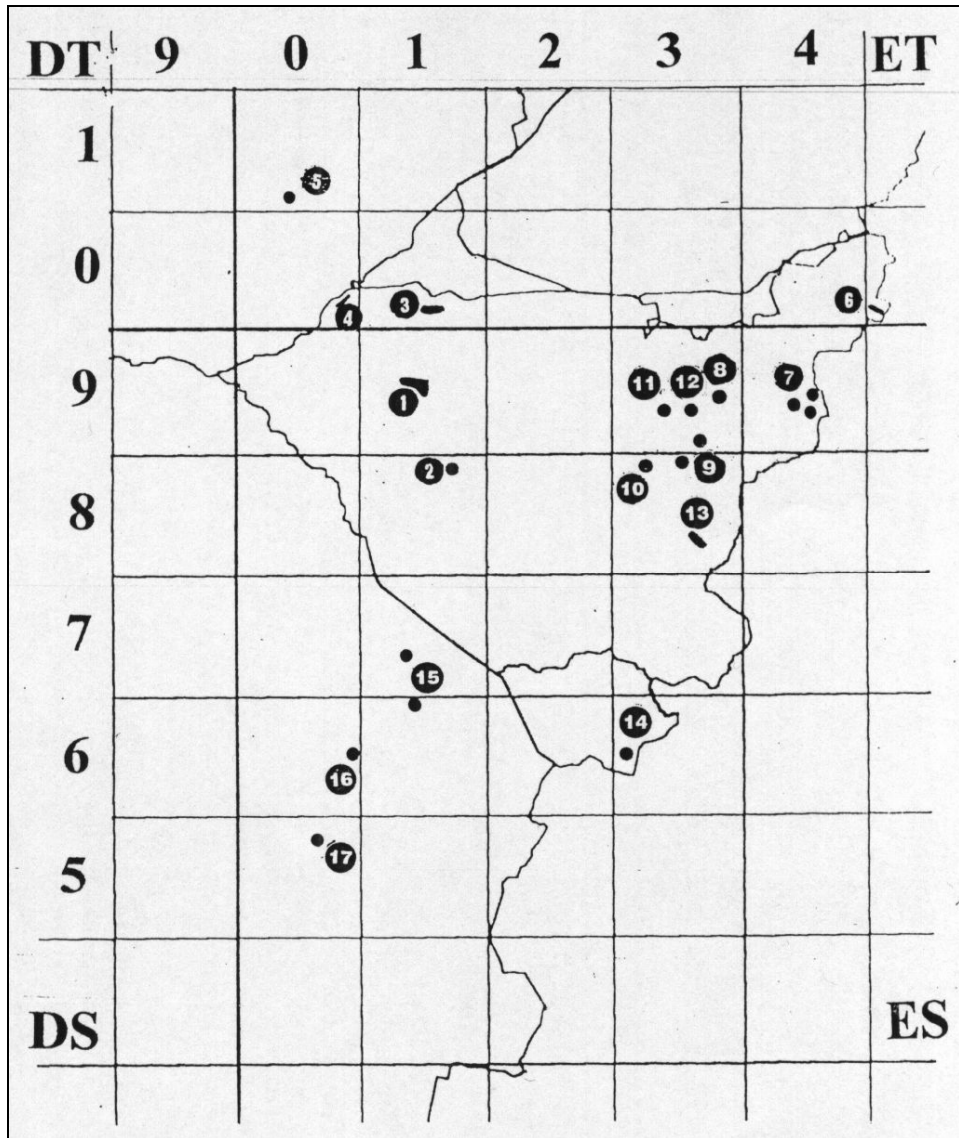
In cadrul investigațiilor botanice executate până în prezent, pâlcuri de reminișcențe s-au păstrat în următoarele puncte:

Bélmegyeri Fáspuszta (Csikószíni-legelő, Fás-puszta, Erdészházi-tábla), **Bélmegyer** (Vadasmegyer), **Szeghalom** (Fok-köz), **Körösładány** (Dondorog), **Dévaványa** (Szilasok, Simasziget, Cséfény, Szarkalapos, Atyaszeg, Réhely), **Biharugra** (Vaskapu-dűlő), **Geszt** (Homoki-Szőlőskertek, Begécs, Baglyas), **Geszt** (Szépapó-erdő), **Mezőgyán** ((Eperjes, Tormás), **Mezőgyán** (Nagygyanté-Szeles), **Zsadány** (Tölgyfástanya, Orosi-puszta), **Zsadány** (Seregélyes), **Újszalonta** (Csorda-legelő, Wimmer), **Gyulavári** (Gelvács), **Békéscsaba** (Pósteleki-erdő, Fácános-erdő), **Szabadkígyós** (Makkos-hát, Nagy-erdő).

Din punct de vedere a protecției naturii, habitatele cele mai valoroase a pâlcurilor stejărișilor de pe sărături, intercalate cu stufărișuri, altoherboase de sărătură, porțiuni săraturate, se află la Fáspuszta, resp. Erdészházi-tábla. Speciile componente: *Quercus robur*, *Pyrus achras*, *Acer campestre*, *Acer tataricum*, *Agropyron caninum*, *Artemisia pontica*, *Artemisia santonicum*, *Alopecurus pratensis*, *Arum orientale*, *Astragalus glycyphyllos*, *Aster sedifolius subsp. sedifolius*, *Aster lynosyris*, *Dianthus ponederae*, *Limonium gmelini*, *Lithospermum purpureo-coeruleum*, *Inula salicina*, *Peucedanum officinale*, *Pulmonaria officinalis*, *Corydalis cava*, *Melica altissima*, *Campanula bononiensis*, *Filipendula vulgaris*, *Iris spuria*, *Nepeta pannonica*, *Rosa rubiginosa*, *Sedum maximum*, *Serratula tinctoria*, *Rumex pseudonatronatus*, *Trifolium ochroleucon*, *Veronica spicata*, *Vicia narbonensis subsp. serratifolia*.

Figura 1.: Habitate de stejărișuri de pe sărături și altoherboase din Dél-Tiszántúl, marcate pe harta UTM

Legendă: **1. Körös-Maros NP., Bélmegyeri Fáspuszta** **2. Bélmegyer** (Vadasmegyer) **3. Szeghalom** (Fok -köz) **4. Körösladány** (Dondorog) **5. Dévaványa** (Szilasok) **6. Biharugra** (Vaskapu-dűlő) **7. Geszt** (Homoki-Szőlőskertek, Begécs, Baglyas) **8. Geszt** (Szépapó-erdő) **9. Mezőgyán** (Eperjes, Tormás) **10. Mezőgyán**(Nagy-gyanté Szeles) **11. Zsadány** (Tölgyfástanya, Orosi-puszta) **12. Zsadány** (Seregélyes) **13. Újszalonta** (Csorda-legelő, Wimer) **14. Gyulavári** (Gelvács) **15. Békéscsaba** (Pósteleki-erdő, Fácános-erdő) **16. Szabadkígyós** (Makkos-hát) **17. Szabadkígyós** (Nagy-erdő)

Pentru caracterizarea habitatelor marcate pe hartă, tabelul 1. prezintă apariția speciilor principalelor plante însoțitoare, cele protejate și valoroase la nivel regional. Chiar și pe baza investigațiilor de până în prezent, se poate stabili că la Dél-Tiszántúl mai există populații de stejăriș de pe sărături și altoherboase demne de cercetat.

Tabelul 1.: Specii caracteristice și specifice habitatelor stejăriș de pe sărături și altoherboase (numărarea corespunde cu cea a habitatelor din hartă)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
<i>Acer campestre</i>	+	+	+	+	-	-	-	+	-	+	-	+	-	+	+	+	+
<i>Acer tataricum</i>	+	+	+	-	-	-	-	+	-	-	+	+	-	-	+	-	+
<i>Alopecurus pratensis</i>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
<i>Agropyron caninum</i>	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
<i>Artemisia santonicum</i>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
<i>Artemisia pontica</i>	+	-	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	+	-
<i>Arum orientale</i>	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-
<i>Asparagus officinale</i>	+	-	+	+	-	+	-	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+
<i>Aster lynosiris</i>	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+
<i>Aster trifolium subsp. pannonicum</i>	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-
<i>Aster sedifolius subsp. sedifolius</i>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
<i>Astragalus glycyphyllos</i>	+	+	+	-	-	-	-	+	-	-	+	-	-	+	+	+	+
<i>Anthoxanthum odoratum</i>	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	+	-	-	-	-	+	-
<i>Bromus inermis</i>	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Campanula bononiensis</i>	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Campanula rapunculoides</i>	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
<i>Centaurea pannonica</i>	+	-	+	-	-	-	+	+	+	-	-	-	-	-	+	-	+
<i>Centaurea macroptilon subsp. oxylepis</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-
<i>Cerasus fruticosa</i>	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
<i>Carex divulsa</i>	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Carex acutiformis</i>	+	-	+	+	-	-	-	+	-	-	-	-	+	+	+	+	+
<i>Carex pairae</i>	+	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+
<i>Carex melanostachya</i>	+	-	+	-	-	-	-	-	+	+	+	-	-	-	-	-	-
<i>Carex vulpina</i>	+	-	+	-	-	+	+	+	+	+	-	-	-	-	+	+	+
<i>Cirsium canum</i>	-	-	-	-	-	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Crataegus monogyna</i>	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
<i>Crataegus laevigata</i>	+	-	-	+	-	+	+	+	-	-	+	-	-	-	+	-	-
<i>Cornus sanguinea</i>	+	+	+	+	-	+	-	+	-	+	+	-	-	+	+	+	+
<i>Corydalis cava</i>	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	+	+	-
<i>Dianthus giganteiformis</i>	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Dianthus pontederacae</i>	+	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Dipsacus laciniatus	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	-	-	+	+	+
Festuca pseudovina	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Festuca rupicola	+	-	+	+	-	+	+	+	+	-	+	+	-	-	+	+	+
Festuca pratensis	+	-	-	+	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ficaria verna	+	+	+	-	-	+	-	-	-	-	+	-	-	-	+	+	+
Filipendula vulgaris	+	-	-	-	-	+	+	+	+	-	+	+	-	-	+	+	+
Fragaria vesca	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-
Fragaria viridis	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Galium verum	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+
Galium rubioides	+	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+
Genista tinctoria subsp. elatior	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-
Hieracium piloselloides	+	-	+	+	+	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-	+	-
Hieracium caespitosum	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Inula salicina	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	+	-	-
Iris spuria	+	+	-	-	-	+	+	+	+	-	+	-	+	+	-	+	-
Koeleria cristata	+	+	+	-	+	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-	+	+
Lavatera thuringiaca	+	-	+	-	-	-	+	-	-	-	-	+	-	-	+	-	-
Lathyrus nissolia	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-
Leontodon hispidus	-	-	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Luzula campestris	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Limonium gmelini	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Lithospermum purpureo-coeruleum	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
Lotus angustissimus	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-
Lychnis flos-cuculi	+	-	+	-	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-	+	-	-
Melica altissima	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
Melica transsylvanica	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nepeta pannonica	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Odontites rubra	+	-	+	-	-	+	+	+	-	+	-	-	-	-	-	+	-
Peucedanum alsaticum	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	+	-	-	-	+	+	+
Peucedanum officinale	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Pulmonaria officinalis	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
Phragmites australis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+
Plantago schwarzenbergiana	+	-	-	-	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	+	-
Potentilla recta	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+
Polygonatum latifolium	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
Prunus spinosa	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Pyrus achras	+	+	+	+	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+
Ranunculus polyanthemus	+	-	-	+	-	+	+	-	-	-	+	-	-	-	+	-	-
Ranunculus pedatus	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+
Ranunculus strigulosus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	-
Rhinanthus rumelicus	+	-	+	-	-	-	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-

Rosa gallica	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosa rubiginosa	+	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rumex pseudonatronatus	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Senecio erraticus subsp. barbareifolius	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	-	-	+	-	+	+	+
Salvia pratensis	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	-	-
Sedum maximum	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Senecio doria	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	+	+	-
Seseli annuum	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Serratula tinctoria	+	-	+	-	-	+	+	+	-	-	-	-	-	+	+	+	-
Thalictrum minus	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-
Trifolium ochroleucon	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-
Oenanthe silaifolia	+	-	+	-	-	-	+	-	+	+	-	-	-	-	+	+	+
Quercus cerris	+	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
Quercus robur	+	+	+	+	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+
Ulmus glabra	+	-	-	-	-	+	-	+	-	-	+	-	+	-	-	-	-
Ulmus minor	+	+	+	-	-	-	-	+	-	-	+	-	-	-	+	-	+
Veronica spicata	+	+	+	-	-	+	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-
Veronica spicata subsp. orchidea	+	-	-	+	-	+	-	+	+	-	-	-	-	-	+	+	-
Vicia narbonensis subsp. serratifolia	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-
Vincetoxicum hircundinaria	+	-	+	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	+	-	+
Veronica chamaedrys	+	+	-	+	-	-	-	+	-	-	+	-	-	-	+	+	-
Viola elatior	-	-	+	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-
Viola hirta	+	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	+	-	-	+	-	-

Mulțumiri

Pentru ajutorul acordat pe timpul investigațiile de pe teren, mulțumim și pe această cale d.lor Bíró István, Boldog Gusztáv și Makra Dezső, iar pentru oferirea altruistă a unor date, d.nei Bíró Marian și d.lui Virók Viktor.

Bibliografie

- BIHARI Gy. (1913): Rumex pseudonatronatus Borb. - Bot. Közl. 13: 58-62.
 BORBÁS V. (1881): Békésvármegye flórája. - Matematikai és Természettudományi Értesítő 18.: 1-105.
 BOROS Á. (1922): Adatok Békés- és Bihar megyék síkjának flórájához. M. B. L. 21. (1-2): 32-33.
 KERTÉSZ É. (1988): A Békésvármegyeri Természetvédelmi Terület flórája. - Kézirat. Munkácsy M. Múzeum Term. Tud. Adattára Leltári sz.: 1982-1991: 1-25., Békéscsaba.
 KERTÉSZ É. (1966): Védetség adatok a Dél-Tiszántúl botanikai szempontból jelentős területeiről. - Békés Megyei Múzeumok Közleményei 16.: 5-15.

- KERTÉSZ É. (1997): A Biharugrai Tájvédelmi Körzet botanikai, természetvédelmi értékelése. - Kézirat. Munkácsy M. Múzeum Adattára Leltári sz. 2107 - 1997. 1-65., Békés csaba.
- KOVÁCS A. - MOLNÁR Z. (1981): Békés megye magasabbrendű növényeinek áttekítése. - Natura Környezet- és Természetvédelmi Évkönyv, 45-77. Békéscsaba.
- MOLNÁR A. (1989): A bélmegyeri Fás-puszta növényzete. - Botanikai Közlemények 76.: 65-82.
- SOÓ R. (1938): A Tiszántúl flórája. - Ed. Inst. Bot. Universitatis Debreciensis, Debrecen.
- ZÓLYOMI B. - TALLÓS P. (1967): Galatello-Quercetum roboris. - In.: Zólyomi B. (szerk.) Guide der Excursionen des Internationalen Geobotanischen Symposiums, Ungarn, 51-61., Eger.

Author address:

Kertész Éva
Munkácsy Mihály Múzeum
H-5601 Békéscsaba
Pf.: 46